

Rolf Lie
Norderhovsbakken 12
3512 HØNEFOSS

Trondheim, 03.02.2022

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2021/12431

Saksbehandler:
Tone Lise Alstad Eid

Vedtak i klagesak om felling av trær innenfor Nordre Tyrifjorden og Storelva naturreservat i Ringerike kommune

Vi viser til klagen på Statsforvalteren i Oslo og Vikens vedtak 04.10.2021 om avslag på søknad om felling av trær for tilrettelegging av akebakke innenfor Nordre Tyrifjorden og Storelva naturreservat i Ringerike kommune. Klagesaken ble oversendt fra Statsforvalteren i Oslo og Viken i brev av 29.10.2021.

Vedtak

Miljødirektoratet omgjør Statsforvalteren i Oslo og Viken sitt vedtak. Det gis dispensasjon fra vernebestemmelsene for Nordre Tyrifjorden og Storelva naturreservat for felling av 8 – 10 mindre trær på gnr./bnr. 42/81 i Ringerike kommune som omsøkt.

Vedtaket er fattet etter naturmangfoldloven § 48, jf. forvaltningsloven § 34 fjerde ledd.

Kort om bakgrunnen for saken

I e-post 26.09.2021 søkes det om å få fjerne 8-10 små trær som står midt i en akebakke på eiendommen gnr./bnr. 42/81 innenfor Nordre Tyrifjorden og Storelva naturreservat. Bakgrunnen for ønsket om å fjerne trærne er å unngå fare for kollisjoner og skader.

Statsforvalteren i Oslo og Viken avsto søknaden i vedtak 04.10.2021. I vedtaket vises det til at lokaliteten er vurdert som en svært viktig naturtype. Bjørkelunden består av en velutviklet gammel lavlandsskog med høye kvaliteter, spesielt knyttet til hengebjørk. Høyproduktiv lavlandsskog med så mye gammel og meget grov hengebjørk, og særlig med så mye grove læger (liggende død ved) og kontinuitet i grove læger av hengebjørk, er meget sjeldent. Her er også betydelige kvaliteter knyttet til gamle trær og særlig til død ved av andre treslag. Artsmangfoldet er rikt, og fri utvikling av området er optimalt for å bevare naturverdiene.

Naturverdiene i Bjørkelunden er hovedsakelig knyttet til bjørk og andre løvtrær i ulike stadier av livsløpet, og Statsforvalteren vurderer hogst av lauvtrær til å være i direkte strid med verneformålet. I Bjørkelunden finnes allerede gapahuk med bål plass og en stisløype fører inn til plassen. Den aktuelle bakken ned fra platået fremstår som en åpen passasje som kan benyttes til aking slik den er i dag. Statsforvalteren vurderer at vilkårene for å gi dispensasjon ikke er oppfylt.

Begrunnelse for klagen

Vedtaket er påklaget i e-post 04.10.2021. Klager er uenig i at hogst av klyngen med lauvtrær er i strid med verneformålet og vil kunne påvirke verneverdiene nevneverdig, og at vilkårene for å gi dispensasjon ikke er oppfylt. Klyngen av trær er 8-10 unge småbusker, som ikke har relevans i den store sammenhengen. Dersom det fortsatt skal kunne akes i bakken er det veldig viktig å fjerne de 8-10 små buskene. Det har tidligere vært skade som følge med kollisjon med trærne som står midt i akebakken. Vedtak som fattes må ikke være paragrafrytteri, og det bes om at vedtaket endres.

Statsforvalterens vurdering av klagen

Statsforvalteren har vurdert klagen, og Statens Naturoppsyn har befart lokaliteten for ytterligere undersøkelse av om trærne befinner seg innenfor vernegrensen.

Statsforvalteren viser til at Bjørkelunden inngår som en viktig del av Nordre Tyrifjorden og Storelva naturreservat. Verneformålet for naturreservatet er å bevare truet, sjelden og sårbar natur, herunder gammel lauvskog. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Trærne som ønskes fjernet befinner seg innenfor vernegrensen og omfattes dermed av vernebestemmelsene. Statsforvalteren er ikke enig i klagers vurdering av at hogst av treklyngen er et bagatellmessig inngrep som ikke er av relevans i den store sammenheng. At yngre lauvtrær får etablere seg, vokse opp og bli gamle er svært viktig for kontinuiteten av naturtypen på sikt. Det er nettopp slik kontinuitet som gjør at verdiene i Bjørkelunden er så store, og det er viktig at det også i fremtiden finnes lauvtrær som kan eldes, dø naturlig og brytes ned på stedet. Mange av artene som finnes her er knyttet til lauvtrær i ulike livs- og nedbrytningsstadier. Bevaring av lauvtrær sikrer at disse artene også kan leve her i fremtiden.

Verneforskriften § 7 n) åpner opp for å gi tillatelse til rydding, merking og tilrettelegging av stier og skiløyper, samt preparering av skiløyper, i henhold til forvaltningsplanen. Akebakken er ikke merket som sti eller løype og vurderes derfor ikke som omfattet av denne bestemmelsen. Det finnes en gapahuk med bål plass sentralt i området. En stisløype fører inn til denne. Det vil bli gitt retningslinjer for vedlikehold av gapahuken i forvaltningsplanen, men ytterligere tilrettelegging for friluftsliv er ikke ønskelig i området. Søknaden er avslått på bakgrunn av kunnskap om naturverdiene på stedet og økologiske sammenhenger. Statsforvalteren finner ikke grunnlag for å endre vedtaket, og oversender saken til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse.

Ytterligere merknader fra klager

I e-post av 31.10.2021 til Statsforvalteren i Oslo og Viken og e-post 15.11.2021 til Miljødirektoratet har du kommet med ytterligere merknader til klagen.

Du viser til at det i 25 år har vært en gapahuk og en akebakke i området, og det har vokst opp et kratt midt i akebakken. Akebakken har ikke vært så flittig benyttet de senere år, men benyttes nå igjen. Sist vinter var det et uhell i forbindelse med aking, som medførte et alvorlig benbrudd. Når det da søkes om å få fjernet krattet som er ca. 10 små og store bjørker, avslås søknaden. Bjørkelunden som biotop og verneområde påvirkes ikke av fjerning av dette krattet.

Miljødirektoratets vurderinger

Vi er klageinstans i saken, og kan derfor prøve alle sider av den. Vi kan også ta hensyn til nye omstendigheter og forhold som ikke er tatt opp i klagen.

Hva gjelder saken?

Saken gjelder søknad om å fjerne 8 – 10 mindre trær på eiendommen gnr./bnr. 42/81 i Ringerike kommune. Trærne står innenfor grensen for Nordre Tyrifjorden og Storelva naturreservat, i en bakke som brukes som akebakke. Bakgrunnen for ønsket om å fjerne trærne er å unngå fare for kollisjoner og skader ved aking.

Hvilke regler er aktuelle?

Forskriften om vern av Nordre Tyrifjorden og Storelva naturreservat setter begrensninger for hvilke tiltak og aktiviteter som kan gjennomføres i verneområdet.

Nordre Tyrifjorden og Storelva naturreservat ble vernet ved kgl.res. 27. mars 2020.

Formålet med vernet er angitt i verneforskriften § 1 som "*å bevare truet, sjelden og sårbar natur i form av et stort våtmarksområde med unike naturtyper og geomorfologiske forekomster. Videre er formålet å verne et område som representerer en bestemt type natur i form av et stort, sammenhengende deltaområde til elvene Storelva og Sogna, et stort meanderende parti av Storelva med flere kroksjøer og flomdammer i ulike utviklingsstadier, gammel lauvskog og barskog med sårbare og truede plante- og dyrearter, store, grunne våtmarker og Lamyra som gjengrodd kroksjø med ekstremrik myr. Området har særlig betydning for biologisk mangfold ved at det inneholder viktige trekk- og overvintringsområder for våtmarksfugler og er leveområde for et stort antall arter, deriblant mange sjeldne og truede planter.*"

I naturreservatet er vegetasjonen, herunder døde busker og trær, vernet mot skade og ødeleggelse, se verneforskriften § 3 andre ledd bokstav a. Det betyr at det ikke er lov til å ta ned busker eller trær i naturreservatet uten at det er gitt tillatelse fra Statsforvalteren i Oslo og Viken som er forvaltningsmyndighet for naturreservatet.

Statsforvalteren har behandlet søknaden etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48. Miljødirektoratet er enig i at søknaden må vurderes etter denne bestemmelsen, da verneforskriften ikke har egne bestemmelser som åpner for å gi tillatelse til tiltaket.

Bestemmelsen i naturmangfoldloven § 48 sier at forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra vernevedtaket dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. I forarbeidene til naturmangfoldloven (Ot.prp.nr.52 (2008-2009) s. 424) er det fremhevet at bestemmelsen skal tolkes snevert. Selv om vilkårene for å gi dispensasjon er oppfylt, har søker ikke krav på å få en dispensasjon. Departementet peker særlig på at forvaltningsmyndigheten bør vurdere konsekvensene av en dispensasjon, f.eks. om andre kan tenkes å søke dispensasjon på samme grunnlag.

Konkret vurdering

Statsforvalteren har i sin vurdering vist til at Bjørkelunden inngår som en viktig del av Nordre Tyrifjorden og Storelva naturreservat. Bjørkelunden består av en velutviklet gammel lavlandsskog med meget høye kvaliteter, spesielt knyttet til hengebjørk. Høyproduktiv lavlandsskog med så mye gammel og meget grov hengebjørk, og særlig med så mye grove læger og kontinuitet i grove læger av hengebjørk, er meget sjeldent. Her er også betydelige kvaliteter knyttet til gamle trær og særlig til død ved, og området har et rikt artsmangfold.

Det er gjennomført befarig i området i september 2021, i forkant av søknaden om felling av trærne. Statsforvalteren har før denne befaringen ikke vært kjent med at bakken har vært benyttet som akebakke. I verneforskriften er det åpnet for at det kan gis tillatelse til rydding og merking av stier og skiløyper, men denne bestemmelsen åpner ikke for å gi tillatelse til rydding av akebakken.

Vern av området som naturreservat innebærer at all vegetasjon er vernet, og som utgangspunkt skal få utvikle seg fritt. Miljødirektoratet er enig i Statsforvalterens vurdering av at det er viktig for kontinuiteten av naturtypen på sikt at yngre lauvtrær får etablere seg, vokse opp og bli gamle. Uttak av et begrenset antall trær som omsøkt vil etter Miljødirektoratets vurdering imidlertid ikke i særlig grad være til hinder for dette. Det er søkt om å fjerne 8 – 10 mindre trær, og Miljødirektoratet vurderer dette til å være et så lite omfang at det ikke vil være av nevneverdig betydning for verneverdiene.

Miljødirektoratet vurderer at vilkårene for å gi dispensasjon fra verneforskriften er oppfylt. Det skal likevel gjøres en konkret vurdering av om det skal gis dispensasjon. Dispensasjonsbestemmelsen er i utgangspunktet ment for uforutsette eller spesielle tilfeller som ikke ble vurdert ved opprettelsen av vernet. Bruk av bakken som akebakke var ikke kjent i verneprosessen, og det ble derfor heller ikke vurdert om det var aktuelt å ta inn særskilte bestemmelser i verneforskriften. Miljødirektoratet legger vekt på at hogsten vil være av lite omfang, og at bakken over tid har vært benyttet som akebakke, selv om omfanget av bruk har variert. Ønsket om å ta ut trær for å forhindre ytterligere ulykker gjør at tiltaket har stor betydning for søker. Miljødirektoratet kan heller ikke se at en tillatelse vil føre til noen uønsket presedensvirkning.

Miljødirektoratet tar klagen til følge og omgjør Statsforvalterens avslag. Det gis tillatelse til hogst av 8 – 10 mindre trær beliggende midt i akebakken på gnr./bnr. 42/81 som omsøkt.

Klagerett

Vedtaket er endelig, og du kan ikke klage på vedtaket.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Ivar Myklebust
avdelingsdirektør

Knut Fossum
seksjonsleder

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:
STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN